7–14 min	Co to jest podanie	• Czyta pierwszy fragment z karty pracy. Zapisuje na tablicy objaśnienie z dodatku. Poleca wykonać zadanie 1.	• Łączą zabawę z tekstem: opowieść też się zmieniała, gdy ją powtarzano. • Wykonują zadanie 1.
14–25 min	Podanie o Lechu	• Czyta na głos podanie o Lechu. Pokazuje na mapie Wartę i Gniezno. Zadaje pytania do rozmowy. Poleca wykonać zadanie 2 w parach.	• Odpowiadają na pytania i podkreślają w tekście, co zachwyciło Lecha. • Układają wydarzenia w kolejności (zadanie 2).
25–33 min	Co wyjaśnia podanie	• Pyta: „Na jakie pytania odpowiada to podanie?”. Zapisuje: skąd nazwa Gniezno? skąd biały orzeł jako znak? Poleca wykonać zadanie 3.	• Odpowiadają: podanie tłumaczy nazwę grodu i wybór znaku wojennego. • Wykonują zadanie 3.
33–40 min	Prawda czy zmyślenie	• Opowiada, jak autorka objaśnia podanie (dodatek). Poleca wykonać zadanie 4.	• Mówią, że według autorki trzech braci wcale nie było, a białe orły są rzadkością. • Wykonują zadanie 4.
40–45 min	Podsumowanie i ewaluacja	• Wraca do pytania lekcji. Prosi o dokończenie zdania na karteczce: „Podanie to…”.	• Dokańczają zdanie, np. „Podanie to dawna opowieść, w której jest trochę prawdy i trochę zmyślenia”, i oddają karteczki.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie mówią, że podanie to „prawdziwa historia”. Reakcja: wróć do zabawy w głuchy telefon i do zdania z tekstu o prawdzie i zmyśleniu.
- Uczniowie mylą gród z ogrodem. Reakcja: podaj objaśnienie autorki – gród to miejsce zabezpieczone, gdzie można się bronić, najczęściej drewniane domy otoczone ostrokołem.

Ewaluacja lekcji

- Karteczki pokażą, czy uczniowie rozumieją, czym jest podanie.
- Zadanie 1 sprawdza pojęcie podania, zadanie 2 – kolejność wydarzeń, zadania 3–4 – wyjaśnianie i odróżnianie prawdy od zmyślenia.
- Czy każda para ułożyła wydarzenia bez pomyłki?

Sprawdzian z lektury „Legendy i podania polskie" – grupa A

KARTA 4/6

40–45 minut · 22 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 22 pkt

1 **Gdzie według autorki gnieżdżą się orły?** ___ / 1 pkt

A. w stepie **B.** w górach **C.** na bagnach **D.** nad morzem

2 **Kto pierwszy przystrzygł włosy synowi Piasta?** ___ / 1 pkt

A. najstarszy z gości **B.** matka **C.** jeden z wędrowców **D.** ojciec

3 **Kim według autorki mogli być dwaj młodzieńcy, jeśli nie byli aniołami?** ___ / 1 pkt

A. synami Popiela **B.** rycerzami Kraka

C. chrześcijańskimi księżmi **D.** kupcami z Krakowa

4 **Oceń prawdziwość zdań. Otocz kółkiem P albo F.** ___ / 4 pkt

1. Popiel był jednym z następców Lecha.	P	F
2. Popiel bał się, że stryjowie odbiorą mu władzę.	P	F
3. Według autorki w opowieści o Piaście wszystko jest prawdopodobne oprócz rozmnożenia żywności.	P	F
4. Lech i jego bracia poszli razem w jedną stronę świata.	P	F

5 **Połącz każdą postać z jej opisem. Wpisz literę.** ___ / 3 pkt

1. Skuba
2. Ziemowit
3. Julian Ursyn Niemcewicz

a) poeta, który opisał Piasta w śpiewach historycznych

b) według innego podania zabił smoka

c) książę z Kruszwicy

d) syn Piasta, któremu wędrowiec nadał imię

1 ____ 2 ____ 3 ____

6 **Uzupełnij zdania. Wpisz brakujące wyrazy z ramki.** ___ / 3 pkt

ostrokołem pieśni księcia murem listy kupca

1. Gród otaczano _____, czyli jakby parkanem z ostro zakończonych kołów.
2. Dawniej starzy ludzie układali _____ o bitwach, klęskach i zwycięstwach.
3. Kmiecie zbierali się, aby obrać innego _____.

			• Wykonują zadanie 1.
16–26 min	Realistyczne i fantastyczne	• Objaśnia: realistyczne – to, co mogło się zdarzyć naprawdę; fantastyczne – to, czego nie ma w prawdziwym świecie. Poleca wykonać zadanie 2 w parach.	• Przyporządkowują: smok, łuska odporna na broń – fantastyczne; gród nad Wisłą, łuki i maczugi – realistyczne. • Wykonują zadanie 2.
26–34 min	Podstęp	• Pyta: „Dlaczego Krak postanowił pokonać smoka podstępem, a nie bronią?". Poleca wykonać zadanie 3.	• Odpowiadają: broń nie działała na smoka, więc trzeba było go przechytrzyć. • Wykonują zadanie 3.
34–40 min	Kim był smok naprawdę?	• Czyta tekst autorki z dodatku. Pyta: „Kim mógł być ten smok?". Poleca wykonać zadanie 4.	• Odpowiadają: okrutnym rozbójnikiem albo złym sąsiadem. • Wykonują zadanie 4.
40–45 min	Podsumowanie i ewaluacja	• Wraca do pytania lekcji. Prosi o dokończenie zdania na karteczce: „Smoka pokonano, bo…".	• Dokańczają zdanie i oddają karteczki.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie upierają się, że smoka zabił szewczyk Skuba, „bo tak jest w bajce". Reakcja: przeczytaj ostatnie zdanie fragmentu – autorka podaje kilka odmian opowieści; w tej podstęp wymyślił Krak.
- Uczniowie zaliczają do elementów fantastycznych gród i Wisłę. Reakcja: zapytaj, czy Wisła i Wawel istnieją dziś.

Ewaluacja lekcji

- Karteczki pokażą, czy uczniowie rozumieją rolę podstępu.
- Zadanie 1 sprawdza czytanie ze zrozumieniem, zadanie 2 – elementy realistyczne i fantastyczne, zadania 3–4 – ocenę i wnioskowanie.
- Czy każda para poprawnie uzupełniła tabelę?

10 **Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.** ___ / 3 pkt

Cecylia Niewiadomska, „Piast”

Podczas rządów Popiela niedaleko Kruszwicy miał własną zagrodę zamożny kmieć Piast, kołodziej.

Szanowali i kochali go sąsiedzi, bo chętny był do rady i pomocy, uczynny dla każdego, mądry i gospodarny.

Oprócz chaty i roli miał dużą pasiekę, która dostarczała mu miodu i wosku. Zarabiał także kołodziejstwem, więc pracy miał niemało, lecz i dostatek wszystkiego. Dobra żona Rzepicha pomagała mu w gospodarstwie, a wesołe i zdrowe dzieci stanowiły szczęście rodziców.

[…]

Pośród Kruszwicy spokojnych wieśniaków
Był Piast, co bogów i ludzi miłował.
Dom jego szczupły, ale zewsząd czysty;
Za Gopłem małą pasiekę posiadał;
Cienił lepiankę jawor wiekuisty,
A na nim bocian gniazdo swe zakładał.

Cecylia Niewiadomska, „Legendy polskie”, „Piast”; wiersz – Julian Ursyn Niemcewicz, przytoczony przez autorkę (domena publiczna, tekst według wolnelektury.pl). Objaśnienia: kmieć – gospodarz, właściciel ziemi; kołodziej – rzemieślnik, który robi koła; rola – pole; szczupły – tu: mały; lepianka – chata z gliny; cienił – dawał cień; jawor – gatunek drzewa; wiekuisty – bardzo stary

10.1 **Czego dostarczała Piastowi pasieka?** ___ / 1 pkt

A. miodu i wosku
B. zboża i mąki
C. mleka i sera
D. drewna na koła

10.2 **Podaj dwie informacje o domu Piasta z wiersza Niemcewicza.** ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · KLASY 4–6 · LEGENDY I PODANIA POLSKIE – CYKL 5 LEKCJI DLA KLAS 4–6

Legendy i podania polskie – co zapamiętam

Ta powtórka zbiera najważniejsze wiadomości z pięciu lekcji o legendach i podaniach polskich.

1. Podanie i legenda

- **Podanie** – opowieść o bardzo dawnych czasach. Długo ją powtarzano i zmieniano, więc jest w niej trochę prawdy i trochę zmyślenia.
- **Legenda** – według Cecylii Niewiadomskiej opowieść, w której mowa o świętych i cudach. W słowniku to słowo ma szersze znaczenie: także dawna opowieść o bohaterach z elementami fantastycznymi.
- Podania często **wyjaśniają**, skąd się coś wzięło: nazwa grodu, znak, zwyczaj.

2. Bohaterowie i wydarzenia

Podanie	Co się dzieje
o Lechu	Lech idzie na północ i nad Wartą buduje gród; przy ścinaniu drzew znaleziono gniazdo białych orłów; orzeł – znak wojenny, gród – Gniezno
o Kraku	smok spod Wawelu połyka barana wypchanego siarką, pije wodę z Wisły i pęka
o Popielu	surowy książę z Kruszwicy nie zwołuje wieców; myszy dopadają go w wieży na wyspie
o Piaście	gościnny kołodziej przyjmuje wędrowców, zapasów nie ubywa, lud obiera go księciem

3. Realistyczne i fantastyczne

- Realistyczne: grody, rzeki, puszcze, kmiecie, pasieka – to mogło istnieć.
- Fantastyczne: smok odporny na każdą broń, myszy z ciał stryjów, zapasy, których nie ubywa.
- **Opowiadanie odtwórcze** – opowiadam wydarzenia po kolei, bez dodawania nowych.

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · KLASY 4–6 · LEGENDY I PODANIA POLSKIE

Legendy i podania polskie – karta lektury

Ta karta pomoże ci powtórzyć najważniejsze wiadomości o legendach i podaniach Cecylii Niewiadomskiej. Przeczytaj ją przed sprawdzianem.

Najważniejsze informacje

- **Autorka:** Cecylia Niewiadomska (1855–1925), pisarka i nauczycielka.
- **Zbiór:** „Legendy, podania i obrazki historyczne". Na sprawdzianie: Wstęp, podania o Lechu, Krakusie, Popielu i Piaście.
- **Podanie historyczne** – zmieniona opowieść o bardzo dawnych czasach, często nieprawdopodobna.
- **Legenda** – według autorki podanie, w którym opowiada się o świętych, cudach itp.
- Po każdym podaniu autorka zastanawia się, co może być w nim **prawdą**.

Podania i to, co w nich może być prawdą

Podanie	O czym jest	Co może być prawdą (według autorki)
o Lechu	Lech zakłada Gniezno, biały orzeł zostaje znakiem	Polacy, Czesi i Rusini to ludy pokrewne; Gniezno to „gród kniazia"
o Krakusie	Krak pokonuje podstępem smoka spod Wawelu	Krak mógł istnieć; „smokiem" mógł być rozbójnik albo zły sąsiad
o Popielu	surowy książę ginie od myszy w wieży na Gople	Popiel chciał rządzić sam; myszy to może ród Myszków albo rozbójnicy morscy
Piast	gościnny kmieć zostaje księciem	wszystko prócz cudu; wędrowcy mogli być księżmi

Dawne wyrazy

Wyraz	Znaczenie
gród	miejsce, gdzie można się bronić; drewniane domy otoczone ostrokołem
kmieć	gospodarz, właściciel ziemi
wiec	rada starszych kmieci
kołodziej	rzemieślnik, który robi koła
postrzyżyny	obrzęd: ojciec pierwszy raz obcina synowi włosy i nadaje mu imię

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

„Legendy i podania polskie” – cykl lekcji i sprawdzian z lektury (pakiet), klasy 4–6

Podgląd pokazał 6 z 59 stron. Pełna wersja: 59 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Legendy i podania polskie – cykl 5 lekcji: scenariusze, karty pracy, sprawdzian, powtórka, klasy 4–6
- „Legendy i podania polskie” (Cecylia Niewiadomska) – sprawdzian z lektury A i B, kartkówki, klucz i karta lektury, klasy 4–6

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/cykl-lekcji-i-sprawdzian-z-lektury-legendy-i-podania-polskie-pakiet